

NORGES HØYESTERETT

Den 25. juni 2015 avsa Høyesterett dom i

HR-2015-01339-A, (sak nr. 2014/2312), sivil sak, anke over dom,

Aftenposten AS

(advokat Jon Wessel-Aas – til prøve)

mot

A

(advokat Carl U. Bore)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Endresen**: Saken gjelder krav om oppreisning for ærekrenkelse i trykt skrift, jf. skadeserstatningsloven § 3-6 første og andre ledd. Det er uomtvistet at det ikke var faktisk grunnlag for den fremsatte beskyldningen, og saken er begrenset til spørsmålet om publiseringen var rettsstridig.
- (2) Høsten 2011 var X fotballklubb (X), og flere personer knyttet til klubben, under politietterforskning for skatteunndragelse. Grunnlaget var mistanke om at klubben hadde utbetalt spillerlønn til B som honorar til dennes --- agentselskap for talentspeiding (scouting) i Y, og unnlatt å innrapportere disse betalingene som lønn. Dette skulle ha skjedd i perioden 2004 til 2009.
- (3) A var administrerende direktør i X fra 2006 til 2008. Han og en tidligere styreleder ble pågrepet og siktet i B-saken 13. desember 2011. Samme dag ransaket politiet Xs lokaler.
- (4) Dagen etter skrev Aftenposten om siktelsene og politiaksjonen. Oppreisningskravet er ikke knyttet til det Aftenposten skrev i denne forbindelse. Kravet knytter seg til en annen artikkel som ble trykket samme dag under overskriften "Ny millionutbetaling granskes".

Til artikkelen ble det trykket faksimile av en faktura for en million kroner fra et sveitsisk selskap til X for "Scouting & assistans Svenska marknaden 2008-2009". A var på fakturaen oppgitt som klubbens referanseperson, og under faksimilen i avisen var teksten:

"Her er avtalen fra mars 2008 som Xs daværende adm. dir A, inngikk med et svensk firma verdt en million norske kroner."

(5) I selve artikkelen ble det samme formulert slik:

"En av de siste tingene han (A) gjorde som X-ansatt var å inngå en avtale som umiddelbart kan minne veldig om B-kontrakten."

(6) Senere i artikkelen beskrives avtalen som "mer eller mindre identisk med den avtalen som ble gjort med Bs estiske agentselskap". I artikkelen knyttet fakturaen til kontrakten som da var inngått med spilleren C. Det går videre frem at Aftenposten hadde forelagt fakturaen for Skatt øst som opplyste at de nye opplysningene ville bli gransket. Dette er også reflektert i overskriften, der det blant annet er fremhevet: "Nå kan det komme flere lignende saker for Z-klubben."

(7) Artikkelen inneholder videre en profil av A hvor det blant annet heter følgende om hans bakgrunn som idrettsleder:

"Var leder for Æ og endte i personalsak, som endte med fellende dom i lagmannsretten. Var direktør i Ø i 2005 og 2006, og sentral i overgangen for D til Manchester United/Chelsea. A ble i mars 2008 kjent skyldig for dokumentforfalskning og falsk politianmeldelse, og ble dømt til ett års betinget fengsel med prøvetid på to år."

(8) Det ble til sist i oppslaget også opplyst at Aftenposten ikke hadde lyktes med å få en kommentar fra A før artikkelen ble trykket.

(9) A kontaktet Aftenposten etter at han samme dag var blitt oppmerksom på oppslaget. Han hevdet ikke å ha hatt noen befatning med C-avtalen, og viste i denne forbindelse til at han hadde vært sykemeldt i hele den perioden avtalen var forhandlet og til sist inngått.

(10) Opplysningene fra A ble slått opp i nettavisen samme kveld, og hans henvendelse førte også til at oppslaget på nettavisen ble moderert.

(11) As imøtegåelse ble også trykket i en egen artikkel i morgenutgaven 15. desember 2011 under overskriften "A avviser avtale". Bakgrunnen for saken ble presentert under overskriften "Dette er saken". I stedet for den opprinnelige påstanden om at A hadde inngått avtalen, heter det nå at "A står oppført som Xs referanse i fakturaen", og det er gjort tilføyelse om at det var den konstituerte administrerende direktør E som hadde attestert fakturaen.

(12) I nettavisen ble den opprinnelige opplysningen om at A inngikk avtalen, omskrevet slik:

", men en av de siste tingene som skjedde mens A fortsatt var X-ansatt, var at ..."

(13) Det ble også gjort slik tilføyelse:

"Der står A som Xs referanse. Men den er attestert av hans etterfølger, E."

(14) Ankemotparten gjorde i prosedyren for Høyesterett gjeldende at det ikke er fremlagt bevis for at disse korreksjonene ble gjort om kvelden den 14. desember. Hensett til korreksjonen i papiravisen, har det marginal betydning når rettelsen på nettet ble gjort, men det er etter mitt syn ikke noe grunnlag for å betvile opplysningen om når rettelsen fant sted. Publiseringstidspunktet har ikke vært problematisert for de tidligere instanser, og det fremkommer heller ikke av saksforberedelsen for Høyesterett at ankemotparten ville gjøre gjeldende at rettelsen av oppslaget på nettavisen ikke fant sted i tilknytning til mottakelsen av As imøtegåelse.

(15) Etter klage fra A konkluderte Pressens Faglige Utvalg (PFU) 19. juni 2012 med at Aftenposten hadde brutt god presseskikk gjennom dekingen i avisartikkelen 14. desember 2011. Pressens Faglige Utvalg la til grunn at Aftenposten forgieves hadde forsøkt å ringe klageren i en time, men fant at dette ikke var tilstrekkelig hensett til kravet om samtidig imøtegåelse i Vær Varsom plakatens punkt 4.14. Utvalget understreker for øvrig at saken hadde stor allmenn interesse, og at klagers posisjon gjorde at han måtte tåle mediernes kritiske søkelys. Utvalgets begrunnelse for at Aftenposten likevel hadde brutt god presseskikk, ble formulert slik:

"Imidlertid noterer utvalget seg at Aftenposten benytter konsterende formuleringer i sin fremstilling av klagers rolle i forbindelse med fakturaen og avtalen som er avtalt. Ettersom redaksjonen ikke fikk tak i klager før publisering, og han dermed ikke fikk anledning til samtidig å imøtegå påstandene, mener utvalget at Aftenposten skulle tatt flere forbehold i sin fremstilling.

I lys av mangelen på en samtidig kommentar fra klager, mener utvalget også at Aftenpostens kildegrunnlag og dokumentasjon ikke var tilstrekkelig."

(16) Aftenpostens oppslag førte til at politietterforskningen i X-saken ble utvidet til også å omfatte tilfellet C. Etterforskningen har etter det opplyste ikke ført til siktelse mot noen av de involverte, men det er uklart om saken er henlagt. Det er for Høyesterett heller ikke opplysninger om saken er avsluttet fra skattemyndighetenes side. Siktelsen mot A i B-saken ble i 2014 henlagt etter bevisets stilling.

(17) I 2013 tok A ut søksmål mot Aftenposten AS for Oslo tingrett med krav om erstatning for ærekrenkelse. Saken var ikke begrenset til beskyldningen om inngåelse av C-avtalen, men gjaldt også at Aftenposten på ansvarsbetingende måte hadde omtalt Æ-saken og D-saken.

(18) Oslo tingrett avsa 29. august 2013 dom med slik domsslutning:

"1. Aftenposten frifinnes.

2. A dømmes til innen 2 - to - uker fra dommens forkynnelse å betale kr 476 935 - firehundreogstusennihundreogtrettifem - til Aftenposten AS i erstatning for deres sakskostnader."

(19) Tingretten fant at Aftenposten hadde et fyllestgjørende faktisk grunnlag for å fremsette påstanden om at A inngikk scouting-avtalen, og at det var utøvet den nødvendige aktsomhet i det journalistiske arbeidet. Aftenposten ble heller ikke for øvrig funnet å ha opptrådt ansvarsbetingende.

(20) A påanket tingrettens dom i sin helhet, og Borgarting lagmannsrett avsa 6. oktober 2014 dom med slik domsslutning:

- "1. Aftenposten AS dømmes til å betale 100 000 – etthundretusen – kroner i erstatning for ikke-økonomisk tap (oppreisning) til A innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse til betaling skjer.**
- 2. Aftenposten AS frifinnes for krav om erstatning for økonomisk tap.**
- 3. I saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten dømmes Aftenposten AS til å betale 500 000 – femhundretusen – kroner til A innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse."**

- (21) Lagmannsretten fant at Aftenposten i artikkelen 14. desember 2011 fremsatte en rettsstridig ærekrenkelse ved å hevde at det var A som hadde inngått avtalen med Sport Invest GmbH, som Aftenposten så i sammenheng med ansettelsen av C. Lagmannsretten fant som tingretten at saken hadde stor allmenn interesse, men lagmannsretten kom til at det ikke forelå et fyllestgjørende faktisk grunnlag for påstanden om at A hadde inngått avtalen som lå til grunn for fakturaen fra Sport Invest GmbH. Aftenposten ble funnet ikke å ha vært i aktsom god tro med hensyn til det faktiske grunnlag for den fremsatte påstanden.
- (22) Lagmannsretten fant derimot at utsagnene knyttet til D-saken og Æ-saken var vernet av ytringsfriheten.
- (23) As krav på erstatning for økonomisk tap ble ikke tatt til følge. Lagmannsretten fant at det ikke var godtgjort at et eventuelt tap var forårsaket av Aftenpostens rettsstridige ærekrenkelse, og behøvde da ikke å ta stilling til om det forelå noe økonomisk tap. Derimot ble A tilkjent 100 000 kroner i oppreisningserstatning for ikke økonomisk skade.
- (24) Aftenposten har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder rettsanvendelsen i forbindelse med rettsstridsvurderingen under spørsmålet om ansvarsgrunnlag etter skadeserstatningsloven § 3-6. Også lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse er påanket. Anken er i sin helhet tillatt fremmet til behandling i Høyesterett.
- (25) Ankemotparten fremmet i anketilsvaret avledet anke med påstand om at ankemotparten tilkjennes erstatning for økonomisk tap, og at han tilkjennes en høyere oppreisningserstatning. Den avledete anke ble ikke tillatt fremmet.
- (26) For så vidt som saken er henvist til behandling i Høyesterett, står den i det vesentlige i samme stilling som for de tidligere instanser. Ankemotparten har imidlertid for Høyesterett trukket inn etterfølgende uttalelser fra ansatte i Aftenposten til andre presseorgan, som ikke tidligere har vært påberopt i saken. Jeg kommer tilbake til dette.
- (27) Den ankende part, *Aftenposten AS*, har i det vesentlige gjort gjeldende:
- (28) Når det som hevdes om A i oppslaget om C-saken leses i den kontekst det ble fremsatt i, må det i lovens forstand forstås som en påstand om at han hadde medvirket til å tilrettelegge for skatteunndragelse. Det er klart at dette objektivt sett er ærekrenkende. Omtalen av A går likevel ikke ut over det som beskyttes av ytringsfriheten. Uttalelsene er ikke rettsstridige.

- (29) I Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) henholdsvis artikkel 8 og artikkel 10 er det gitt bestemmelser til vern om retten til respekt for privatliv og familieliv og om ytringsfrihet. Det er klart at bestemmelsen i artikkel 8 også omfatter omdømmevernet i den forstand at bestemmelsen som utgangspunkt beskytter mot æreskrenkelser. Hensynet til ytringsfriheten medfører likevel at dette vernet bare kan gjelde overfor fremsettelse av ærekrenkelser som må anses rettsstridige. Etter Høyesteretts praksis må rettsstridsspørsmålet avgjøres ut fra en bred og helhetlig vurdering, hvor pressefriheten avveies mot omdømmevernet. Hvilke omstendigheter som er relevante ved denne helhetsvurderingen er klarlagt ved praksis fra Høyesterett og Den europeiske menneskerettsdomstolen. Det er ikke grunnlag for innenfor denne helhetsvurdering å oppstille selvstendige tilleggsvilkår, som i seg selv må føre til at en publisert beskyldning må anses rettsstridig.
- (30) I rettsstridsvurderingen må det i dette tilfellet særlig legges vekt på at pressedekningen gjelder forhold av åpenbar allmenn interesse. Dette gjelder både økonomiske misligheter i idretten generelt, og den pågående B-saken spesielt. As sentrale stilling i norsk idrett og hans tilknytning til D-saken, lagmannsrettens vurdering av hans forklaring i Æ-saken og siktelsen i B-saken, gjør at også As tilknytning til saken har stor offentlig interesse.
- (31) Aftenposten har uansett ikke opptrådt uaktsomt. Artikkelen bygget på en bred vurdering av faktiske opplysninger som forelå på publiseringstidspunktet, og de forklaringer ulike aktører har gitt i ettertid viser hvor vanskelig det er å komme til bunns i saken selv i dag. Det er ingen grunn til at noen av de ytterligere undersøkelser Aftenposten realistisk sett kunne gjort før publisering, ville ha ført til noen ytterligere avklaring av saken.
- (32) Det må også vektlegges at Aftenposten gjorde forsøk på å få saken belyst ved kommentarer fra A. Hans versjon ble dessuten publisert i nettavisen samme dag samtidig som artikkelen ble moderert for så vidt angår As rolle. Tilsvarende korreksjoner ble gjort i morgenavisen den påfølgende dag. Selv om uttalelsen om As befatning med avtalen som lå til grunn for utbetalingen skulle vært mer forbeholden, har artikkelen ikke et innhold og en form som går ut over eventuelle overdrivelser og feilskjær som er vernet av ytringsfriheten. Konsekvensen av artikkelen må antas å være marginale for A i lys av den belastning som allerede fulgte av tidligere forhold og den samtidige siktelsen og pågripelsen i B-saken.
- (33) Aftenposten AS har lagt ned slik påstand:
- "1. Aftenposten AS frifinnes for krav om erstatning (oppreisning) for ikke-økonomisk tap.**
 - 2. A dømmes til å betale Aftenposten AS' saksomkostninger for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett."**
- (34) Ankemotparten, A, har i det vesentlige anført:
- (35) Aftenposten har fremsatt en rettsstridig ærekrenkelse i artikkelen 14. desember 2011. Vilkårene for erstatningsansvar etter skadeserstatningsloven § 3-6 foreligger.
- (36) Artikkelen innebærer en objektiv overtredelse av straffeloven § 247. Ytringen er ikke berettiget ut fra de hensyn som begrunner ytringsfriheten.

- (37) Beskyldningen om at A hadde inngått en avtale knyttet til C, som var mer eller mindre identisk med den avtalen som ble gjort med Bs agentselskap, innebærer en faktisk beskyldning om grov skatteunndragelse i den konteksten den ble fremsatt. Beskyldningen er usann, og hovedregelen er at slike beskyldninger ikke er beskyttet av ytringsfriheten. As eventuelle personlige befatning med fakturaen har begrenset allmenn interesse. Hensynet til den allmenne interessen hadde vært tilstrekkelig ivaretatt om oppslaget ikke var knyttet til hans person.
- (38) Aftenposten har ikke opptrådt med tilstrekkelig aktsomhet til at beskyldningen likevel kan anses vernet. Det vises i denne forbindelse blant annet til at artikkelen er trykket på grunnlag av anonyme kilder. Den faktura Aftenposten i hovedsak påberoper seg som bevis for at avtalen ble inngått av A, gir ikke noe holdepunkt for dette. Dette er et særdeles tynt kildegrunnlag. Det var også omstendigheter som var kjent for Aftenposten, som burde ha fått avisen til å innse at det ikke var grunnlag for å trekke A inn i saken. Det vises i denne sammenheng primært til at avisen var kjent med at A var sykemeldt i hele den aktuelle perioden. Det er dessuten på det rene at de gjeldende overgangsbestemmelser var til hinder for at overgangen kunne være avtalt forut for overgangsvinduet som åpnet den 1. januar 2009.
- (39) Det er også på det rene at artikkelen ble trykket uten at A var gitt anledning til å imøtegå beskyldningene. Dette førte til at Aftenposten ble funnet å ha opptrådt i strid med god presseskikk, og det fremgår av EMDs praksis at det har selvstendig vekt at pressens eget organ har konkludert at presseorganet ikke opptrådte forsvarlig.
- (40) At As syn ikke var innhentet svekket også i betydelig grad det faktiske grunnlag for beskyldningen.
- (41) Det er tale om en klar egenfremsettelse, og det medfører en skjerpelse av det faktiske grunnlag for påstanden. Den fremsatte beskyldning gjelder et meget alvorlig straffbart forhold, og også dette medfører at det må stilles større krav til det faktiske grunnlag. Det at den ankende part har akseptert at artikkelen innebærer en beskyldning om medvirkning til skatteunndragelse, må få den konsekvens at det ikke ved totalvurderingen kan sees hen til de forbehold som ble tatt i artikkelen.
- (42) Det skal foretas en bred totalvurdering, men det er ikke til hinder for at det må anses å følge av praksis et minstekrav til faktisk belegg for beskyldningen og til aktsom opptreden, som i seg selv blir avgjørende for at den som har fremsatt beskyldningen må anses å ha opptrådt rettsstridig.
- (43) Artikkelen trekker også frem delvis uriktige påstander om forhold som ligger langt tilbake i tid, og som uansett ikke har relevans for saken. Fremstillingen av hans bakgrunn i Æ må forstås som at han fikk sparken i organisasjonen. Dette er ikke tilfellet. Aftenposten hadde heller ingen aktverdig grunn til å referere dommen i D-saken. Spørsmålet om Aftenpostens bruk av disse gamle forhold utgjorde selvstendige krenkelses, er ikke lenger en del av saken, men disse delene av artikkelen viser at Aftenpostens hensikt var å sverte A. Det er klart ikke tale om forsvarlig journalistisk nyhetsdekning; Aftenposten har i beste fall opptrådt klart uaktsomt.
- (44) Det må også tillegges vesentlig vekt ved totalvurderingen at Aftenposten ikke har trukket tilbake den uriktige beskyldningen, og at krenkelsen ikke på noe tidspunkt er blitt

beklaget. De nyanseringer som ble gjort den påfølgende dag, var av marginal betydning, og blir under enhver omstendighet uten betydning når avisen i ettertid gjentatte ganger i ulike medier fastholdt beskyldningen mot ankemotparten, og understreket at avisen hadde bevis for beskyldningen. Modifikasjonene blir da uten betydning. Den uforbeholdne repetisjon av beskyldningen er i stedet klart klanderverdig, og må få betydning ved totalvurderingen.

- (45) Om anken skulle føre frem, er det under ingen omstendighet grunnlag for å endre lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse. Det vil da heller ikke være grunnlag for å tilkjenne sakskostnader for Høyesterett. Det som har foranlediget tvisten vil under enhver omstendighet være den grunnløse beskyldningen avisen fremsatte mot ankemotparten.
- (46) A har nedlagt slik påstand:
- "1. Anken forkastes**
- 2. A tilkjennes sakskostnader for Høyesterett."**
- (47) *Jeg er kommet til at anken fører frem.*
- (48) Utsagnene i artikkelen i Aftenposten 14. desember 2011 kan ikke undergis en ren ordfortolkning, men må tolkes i lys av hvordan en ordinær leser vil oppfatte utsagnene i den kontekst de er fremsatt. Lagmannsretten konkluderer med dette utgangspunkt, i tråd med det syn begge parter hadde gitt uttrykk for, at det da måtte legges til grunn at artikkelen innebar en beskyldning om at A "i alle fall hadde tilrettelagt for grov skatteunndragelse". Lagmannsretten tilføyer at den alminnelige leser langt på vei måtte oppfatte beskyldningen som en form for økonomisk kriminalitet. Jeg er enig i at artikkelen, i hvert fall i sin opprinnelige form, samlet sett måtte forstås slik.
- (49) Aftenposten har erkjent at det ikke kan føres sannhetsbevis for at ankemotparten faktisk inngikk eller medvirket til inngåelse av avtalen med Sport Invest GmbH. Avgjørelsen må da bygge på at beskyldningen var uriktig.
- (50) Det er da ikke tvilsomt at Aftenposten har krenket As ære på en slik måte at gjerningsbeskrivelsen i straffeloven § 247 vil være overtrådt.
- (51) Aftenpostens innsigelse mot ansvar er at utsagnene likevel ikke er rettsstridige.
- (52) Det er ikke tvilsomt at hensynet til ytringsfriheten innebærer at det må oppstilles en rettsstridsreservasjon. Det må gjøres en avveining mellom hensynet til ytringsfriheten og den enkeltes krav på ikke å bli utsatt for angrep på sitt omdømme. Det er altså dette saken gjelder.
- (53) De rettslige utgangspunktene for den avveining som må gjøres, er blant annet gjennomgått i Rt. 2014 side 152 (ambulansesjåførdommen). I avgjørelsen viser Høyesterett blant annet til følgende uttalelse inntatt i Rt. 2003 side 928 (Tønsbergs Blad) avsnitt 44 om hvilke momenter som er relevante i rettsstridsvurderingen:

"... ved den konkrete avveiningen må foretas en vurdering etter flere kriterier. Av disse finner jeg grunn til å fremheve graden av allmenn interesse, beskyldningens karakter, derunder om beskyldningen klassifiseres som 'value judgement' eller 'factual

statement', om den retter seg mot offentlig person eller privatperson, samt graden av aktsomhet, derunder om og eventuelt i hvilken utstrekning media på publiseringstidspunktet hadde holdepunkter i faktum for at påstanden var sann. Generelt vil ytringen ha et sterkt vern dersom den gjelder forhold av allmenn interesse, verdivurderinger, videreformidling, offentlig person, og det foreligger sterke holdepunkter for at påstanden var sann. Motsatt: Gjelder saken beskjeden allmenn interesse, faktapåstander, egen fremsettelse, privatperson, og det foreligger svake holdepunkter for at påstanden var sann, har ytringen et mindre sterkt vern."

- (54) I ambulansesjåførdommen sluttet Høyesterett seg til de vurderingskriteriene som var lagt til grunn i 2003-avgjørelsen og presiserte at EMD ikke hadde innvendinger til disse kriteriene selv om EMD i dom 1. mars 2007 kom til et annet resultat enn Høyesterett ved den konkrete interesseavveiningen.
- (55) I Rt. 2014 side 1170 (kirurgidommen) avsnitt 101 fastholdes utgangspunktene som ble bekreftet ved Ambulansesjåførdommen.
- (56) I forbindelse med vedtakelsen av ny straffelov hvor ærekrenkelser ble avkriminalisert, ble det vedtatt en ny bestemmelse i skadeserstatningsloven § 3-6a som regulerer erstatningsansvar for ærekrenkelser. Det fremgår av forarbeidene at bestemmelsen tok sikte på å videreføre gjeldende rett. Bestemmelsen er ikke trådt i kraft.
- (57) I bestemmelsens annet ledd er det inntatt en ny bestemmelse som tar sikte på å klargjøre den avveining som skal foretas for å avgjøre om en beskyldning etter omstendighetene må anses rettsstridig:

"En ærekrenkende ytring medfører ikke ansvar etter første ledd dersom den anses berettiget etter en avveining av de hensyn som begrunner ytringsfrihet. Ved denne vurderingen skal det særlig legges vekt på om ytringen hviler på et fyldestgjørende faktisk grunnlag, på ytringens grad av krenkelse, og om hensynet til den krenkede er tilfredsstillende ivare tatt ved for eksempel adgang til imøtegåelse, om allmenne interesser eller andre gode grunner tilsa at den ble satt frem, og om ytreren har vært i aktsom god tro med hensyn til de momenter som kan gjøre ytringen berettiget."

- (58) Bestemmelsen gir etter mitt syn god veiledning også for forståelsen av gjeldende rett i dag.
- (59) Høyesteretts praksis er utviklet i samspill med en rekke avgjørelser fra EMD. Det er heller ikke noen etterfølgende avgjørelser fra EMD, som gir grunn til å revurdere den klargjøring som ved Høyesteretts praksis har funnet sted med hensyn til hvilke momenter som må vektlegges. Den sammenfatning som er gjort i EMDs dom 14. oktober 2014 i sak Stankiewicz mfl. mot Polen er tvert imot helt sammenfallende med det Høyesterett tidligere har lagt til grunn. I avsnitt 63 i dommen er dette uttrykt slik:

"In previous cases, when the Court has been called upon to decide whether to exempt newspapers from their ordinary obligation to verify factual statements that are defamatory of private individuals, it has taken into account various factors, particularly the nature and degree of the defamation and the extent to which the newspaper could have reasonably regarded its sources as reliable with regard to the allegations (Bladet Tromsø and Stensaas, cited above, § 66). These factors, in turn, require consideration of other elements such as the authority of the source (Bladet Tromsø and Stensaas, cited above), whether the newspaper had conducted a reasonable amount of research before publication (Prager and Oberschlick v. Austria, 26 April 1995, § 37, Series A no. 313), whether the newspaper presented the story in a reasonably balanced manner (Bergens Tidende and Others v. Norway, no. 26132/95, § 57, ECHR 2000-IV)

and whether the newspaper gave the persons defamed the opportunity to defend themselves (Bergens Tidende and Others, cited above, § 58). Hence, the nature of such an exemption from the ordinary requirement of verification of defamatory statements of fact is such that, in order to apply it in a manner consistent with the case-law of this Court, the domestic courts have to take into account the particular circumstances of the case under consideration. If the national courts apply an overly rigorous approach to the assessment of journalists' professional conduct, the latter could be unduly deterred from discharging their function of keeping the public informed. The courts must therefore take into account the likely impact of their rulings not only on the individual cases before them but also on the media in general (see Kasabova, cited above, § 55 and Yordanova and Toshev v. Bulgaria, no. 5126/05, § 48, 2 October 2012)."

(60) I EMDs dom 16. april 2015 i sak Armellini mfl. mot Østerrike fremholder retten i avsnitt 42 at det vern som følger av bestemmelsene i artiklene 8 og 10 må anses likeverdig, og at den avveining som må foretas må bli den samme uavhengig av hvilken av de to bestemmelsen det tas utgangspunkt i. Dette innebærer klart nok ikke noen endring i forhold til tidligere praksis ved EMD.

(61) I dommen er det også i avsnitt 39 en drøftelse vedrørende de alminnelige prinsipper for avveiningen. Det heter her:

"An important factor for the Court's determination is the essential function of the press in a democratic society. Although the press must not overstep certain bounds, in particular in respect of the reputation and rights of others or the proper administration of justice, its duty is nevertheless to impart – in a manner consistent with its obligations and responsibilities – information and ideas on all matters of public interest (see Bladet Tromsø and Stensaas, cited above, § 59, and as a recent authority, Flinkkilä and Others v. Finland, no. 25576/04, § 73, 6 April 2010). By reason of the "duties and responsibilities" inherent in the exercise of freedom of expression, the safeguard afforded by Article 10 to journalists in relation to reporting on issues of general interest is subject to the proviso that they are acting in good faith and on an accurate factual basis and providing reliable and precise information in accordance with the ethics of journalism (see Fressoz and Roire v. France [GC], no. 29183/95, § 54, ECHR 1999-I, and, as a recent authority, Eerikäinen and Others v. Finland, no. 3513/02, § 60, 10 February 2009)."

(62) Tilsvarende formulering er også benyttet i avsnitt 93 i dom i sak Axel Springer AG mot Tyskland, som jeg senere viser til i annen sammenheng.

(63) Isolert sett kan dette leses som om det ved siden av den overordnede interesseavveining, må oppstilles et selvstendig og absolutt krav om at journalistene har hatt et forsvarlig faktagrunnlag, har opptrådt i god tro og i tråd med etiske grunnregler for pressen slik ankemotparten har gjort gjeldende. Jeg finner det klart at dommen ikke skal forstås slik. Det som uttrykkes ved dommen er bare at den sterke vektlegging av pressens viktige funksjon i samfunnet, svekkes ved slike avvik fra akseptable standarder.

(64) Jeg går etter dette over til den konkrete vurdering av den fremsatte beskyldning og omstendighetene omkring fremsettelsen. Det skal som nevnt foretas en samlet vurdering for avgjørelse av rettsstridsspørsmålet, men jeg vil gjennomgå enkeltvis de hensyn og omstendigheter som i vår sak må inngå i denne samlede vurdering.

(65) Som lagmannsretten tar jeg utgangspunkt i at artikkelen omhandler et tema av stor allmenn interesse. Lagmannsretten sammenfatter dette slik:

"Artikkelen belyser mistanke om økonomiske misligheter innen idretten. Idretten mottar betydelig pengeoverføringer gjennom offentlige tilskudd, tippemidler, sponsorer mv. I lys av dette er det blant annet samfunnsnyttig å belyse om idretten i tilstrekkelig grad har greid å bygge opp kompetanse til å drive økonomisk virksomhet i denne størrelsesorden, herunder forebygge og bekjempe økonomiske kriminalitet på en måte som står i samsvar med størrelsen på de midler som forvaltes. Mistanken gjaldt i dette tilfellet store pengebeløp, i tillegg til reduksjon av fellesskapets midler gjennom skatteunndragelse. Dette har i seg selv allmenn interesse. Den offentlige interessen ble også satt i kontekst gjennom blant annet en kommentar som ble trykket i samme avis.

Aftenpostens dekning ligger således i kjerneområdet for hva som er vernet av yttringsfriheten. Det vises blant annet til at EMD har understreket betydningen av pressens rolle i et demokratisk samfunn, og at pressen ikke pålegges unødige skranker i sin rolle som 'public watchdog', jf. blant annet EMDs storkammerdom 20. mai 1999 i saken om Bladet Tromsø mfl. mot Norge (EMD 21980/93) avsnitt 59."

- (66) Jeg er enig i dette, som også samsvarer godt med det EMD la til grunn i Armellini mfl. mot Østerrike. I avsnitt 44 i dommen er dette uttrykt slik:

"Like the parties, the Court considers that the article concerned a subject matter which was of considerable public interest, namely manipulation of sports games and fraud connected thereto, and the interest of the general public to be informed on such events did not only extend to the football clubs engaged in competitions but also extended to the individual players, who were known to the readers of sport pages."

- (67) Jeg er også enig med lagmannsretten i at det hadde selvstendig offentlig interesse at saken kunne knyttes til A som person. Han hadde vært en sentral skikkelse i norsk idrett i en årrekke. Han hadde hatt flere lederstillinger innen idretten som forutsetter tillit, og hadde selv søkt offentligheten. Samtidig var han tidligere domfelt for dokumentfalsk og falsk politianmeldelse som leder i Ø i D-saken, og han var under etterforskning og siktet for medvirkning til skatteunndragelse som leder i X i B-saken. Det overordnede mål med Aftenpostens reportasje kunne likevel vært forfulgt uten at A var blitt trukket inn i saken på den måten som ble gjort, og den offentlige interesse har ikke den samme vekt ved vurderingen av beskyldningen mot ham.
- (68) Aftenpostens journalist hadde over lengre tid arbeidet med X-saken, og han hadde etter det opplyste etablert kontakt med flere personer med innsyn i de aktuelle avtalene. Det er imidlertid på det rene at det må sees bort fra disse anonyme kildene ved vurderingen av om avisen hadde et forsvarlig grunnlag for den fremsatte beskyldningen, og jeg går ikke nærmere inn på dette. Vurderingen må gjøres på grunnlag av de åpne kildene, som er mulig å etterprøve. Det er imidlertid ikke noe grunnlag for å kritisere avisens arbeidsmetode. Det at det er benyttet anonyme kilder gir i seg selv ikke noe holdepunkt for at avisen har opptrådt uaktsomt, men det må altså sees bort fra informasjon som avisen ikke kan verifisere på annet grunnlag.
- (69) Jeg skal da først se nærmere på om avisen hadde et forsvarlig faktisk grunnlag for den fremsatte beskyldningen, og understreker i denne sammenheng at det ikke er spørsmål om hvordan spørsmålet fremstår i dag; det avgjørende er hvordan det måtte fremstå for Aftenposten da beskyldningen ble publisert.
- (70) Innledningsvis viser jeg til at det krav som kan stilles til det faktiske grunnlag for en beskyldning, i noen grad vil være avhengig av hvor alvorlig beskyldningen er. Beskyldningen i saken her gjelder nok forhold som må anses alvorlige, men det vil normalt være tilfellet når det er tale om ærekrenkende beskyldninger, og vurderingen av

hvor alvorlige beskyldningene er, må gjøres i dette perspektiv. Alvoret i beskyldningene uttrykkes godt ved de strafferettslige reaksjoner som er anvendt overfor de to spillerne som er straffedømt og reaksjonene overfor klubben og de av lederne som ble funnet strafferettslig ansvarlige. De to spillerne fikk begge betinget fengselsstraff, og straffesaken ble for de øvrige involverte avgjort ved forelegg.

(71) Alvoret i beskyldningen kan heller ikke vurderes uavhengig av ankemotpartens tilknytning til sakskomplekset for øvrig. A inngikk på vegne av X forlengelsesavtalen med B, som fulgte det samme mønster. I As periode som leder for X ble det også foretatt utbetalinger i henhold til tidligere inngåtte avtaler av samme karakter. Den uriktige beskyldningen om at A også hadde inngått avtalene vedrørende C, kommer da i en annen stilling enn om A også for øvrig hadde vært uten tilknytning til ukulturen i X. De vanskeligheter A har fått som følge av X-saken, kan i hvert fall bare i begrenset utstrekning tilbakeføres til beskyldningen om at han på vegne av X også hadde inngått C-avtalene.

(72) Jeg viser i denne forbindelse til EMDs dom 7. februar 2012 i sak Axel Springer AG mot Tyskland. I avsnitt 83 i dommen heter det:

"In order for Article 8 to come into play, however, an attack on a person's reputation must attain a certain level of seriousness and in a manner causing prejudice to personal enjoyment of the right to respect for private life (see A. v. Norway, cited above, § 64). The Court has held, moreover, that Article 8 cannot be relied on in order to complain of a loss of reputation which is the foreseeable consequence of one's own actions such as, for example, the commission of a criminal offence (see Sidabras and Džiautas v. Lithuania, nos. 55480/00 and 59330/00, § 49, ECHR 2004-VIII)."

(73) Det synspunktet som fremheves i avgjørelsen er ikke begrenset til den situasjon at den krenkede har foretatt andre straffbare handlinger, og er relevant selv om As rolle i B-saken ikke var straffbar.

(74) Først og fremst er det naturligvis den aktuelle faktura for "scouting fee", med påtegning som knyttet betalingen til ansettelsen av C, som har interesse for den konkrete vurdering. På fakturaen er A angitt som referanse. Det er i seg selv ikke noe bevis for at han var involvert ved avtaleinngåelsen, enn si at det var han som hadde inngått avtalen, men det peker mot det som en nærliggende mulighet. For Aftenposten må det ha fremstått som nærliggende at avsenderen av fakturaen måtte vite at denne ikke kunne bli honorert av noen i X som ikke hadde kjennskap til den underliggende avtale og bakgrunnen for den. Det har også betydning at det frem til det forelå dom i D-saken, var forutsetningen at A skulle tilbake til sin stilling som leder i X. Objektivt sett måtte det på denne bakgrunn fremstå som lite sannsynlig at noen andre i X skulle inngå en avtale av denne karakter uten hans kunnskap. Hverken vedkommende som i denne situasjonen inngikk en avtale som dette eller kontraktmotparten, ville ellers kunne basere seg på at avtalen ville bli honorert.

(75) Aftenposten hadde også kopi av den tilsvarende faktura fra Bs agentselskap datert den 5. januar 2009. Det fremstod da som om avtaleforholdene var bygget på samme lest. Det er ikke urimelig at det fremstod for Aftenposten som lite sannsynlig at den nye ledelsen i X, uavhengig av de tidligere ledere i klubben, skulle komme frem til et uholdbart opplegg for skattebesparelse, som var identisk med den metode som var benyttet i B-saken også i en periode da A var daglig leder.

- (76) Fra ankemotpartens side er det sterkt fremhevet at allerede det forhold at A var sykemeldt i hele den periode som det etter overgangsbestemmelsene var anledning til å inngå avtale med C, burde ha fått avisen til å forstå at avtalen med Sport Invest GmbH ikke kunne være inngått av A. Det er vanskelig å se at dette hadde vekt av betydning da Aftenposten måtte vurdere om de hadde et tilstrekkelig grunnlag for å trykke artikkelen i den form den fikk.
- (77) Det følger av det dagjeldende overgangsreglement for NFF § 15-1 c at en spiller med status som profesjonell kan inngå kontrakt med annen klubb når kontrakten med nåværende klubb er utløpt eller vil utløpe innen 6 måneder. Overgangsreglementet var med andre ord ikke noe til hinder for at avtalen eller strukturen for lønnsutbetaling kunne vært gjort i god tid før årsskiftet 2007/2008. Ansettelsesavtalen mellom X og C, som ikke er undertegnet på vegne av klubben, er datert 20. august 2006. Vedlegg 1 til avtalen, som begge parter har undertegnet, er derimot datert den 11. januar 2008, og jeg legger til grunn at dette er datoen for inngåelse av endelig avtale. Det var imidlertid vel kjent at X i lengre tid hadde vært interessert i å få C til klubben. Det fremgikk av presseoppslag i Sverige sommeren 2007 at A uttalte at C var en personlig favoritt. I begynnelsen av desember 2007 var C på prøvespill i X, og svenske aviser spekulerte i denne forbindelse om de lønnsvilkår han skulle være tilbudt. I Ekspressen ble det 27. desember 2007 vist til at lønnen skulle være fastsatt til mellom 1,5 og 2 millioner kroner. Den offisielle lønn C mottok var betydelig lavere. Lønnspekulasjonene ble først treffende om det ble tatt hensyn til den godtgjørelsen som ble betalt til Sport Invest GmbH, som avisen hadde fått kopi av.
- (78) Etter mitt skjønn er det utvilsomt at Aftenposten hadde et forsvarlig faktisk grunnlag for å hevde at X også i forhold til C hadde gått inn på et opplegg tilsvarende det som var avtalt for B. Den håndskrevne påtegning på fakturaen knyttet avtalen direkte til ansettelsesforholdet for C, og fakturaen var attestert og betalt. Som lagmannsretten påpeker er sammenhengen senere erkjent av ledelsen i X.
- (79) Det måtte også fremstå for Aftenposten som en nærliggende mulighet at A hadde inngått avtalen eller i det minste hadde vært involvert ved inngåelsen av denne. Jeg er likevel kommet til at avisen ikke hadde et forsvarlig grunnlag for en slik beskyldning.
- (80) De resonnementer som jeg har forsøkt å sammenfatte i det foregående, kunne tilsi at avisens slutning var korrekt, men resonnementene er av en så vidt usikker karakter at det er vanskelig å trekke sikre slutninger på grunnlag av dem. I denne sammenheng må det også tillegges betydelig vekt at beskyldningen ble publisert uten at A var gitt anledning til å uttale seg, og jeg legger atskillig vekt på at nyhetsverdien av oppslaget i liten grad ville blitt svekket ved å nøye seg med å vise til det som direkte fremgikk av fakturaen.
- (81) Aftenposten har påberopt seg at det også måtte være anledning å legge vekt på straffedommen mot A i D-saken, til det troverdighetsproblem som følger av lagmannsrettsdommen i Æ-saken, og til det forhold at han var pågrepet og siktet i B-saken. Jeg finner ikke å kunne tillegge disse omstendighetene vekt. Det var ikke kjent hva siktelsen i B-saken nærmere gikk ut på, og hverken enkeltvis eller samlet ga de tidligere saker noe grunnlag for å trekke noen slutning om As mulige involvering i C-saken.
- (82) Derimot er det etter mitt syn ikke realistisk at Aftenposten for øvrig hadde grunn til å tro at saken kunne ytterligere avklares ved henvendelse til kontraktsmotpart, den involverte

spilleren eller nåværende eller tidligere ledere i X. Hensett til sakens karakter måtte det fremstå for Aftenposten som lite realistisk at slike henvendelser ville føre til en ytterligere avklaring av saken. Avisen måtte ved vurderingen her også kunne legge vekt på at det vanskelig kunne sees bort fra at opplysninger fra den aktuelle personkrets under enhver omstendighet ville måtte vurderes på bakgrunn av mulig eget ansvar i saken.

(83) Aftenposten skulle ha gitt A anledning til å imøtegå beskyldningen mot ham før denne ble trykket, men det at det på dette punktet kan rettes kritikk mot avisen, er ikke avgjørende for rettsstridsvurderingen. At Pressens Faglige Utvalg har kommet til at Aftenpostens fremgangsmåte var i strid med god presseskikk endrer ikke dette. Avisens fremgangsmåte vil inngå i rettsstridsvurderingen, men det som er gjenstand for vurderingen er det samlede inntrykk avisens dekning etterlater.

(84) Når det i ettertid skal vurderes hvilken vekt det skal ha ved den overordnede rettsstridsvurdering at A ikke ble gitt anledning til å fremme sitt syn forut for publisering, kan det etter mitt syn ikke sees bort fra at han ved sine senere uttalelser i saken har vist klart manglende vilje til å bidra til å avklare de faktiske forhold. Til Demokraten uttalte han den 19. januar 2012 blant annet at B urettmessig ble uthengt, og utdypte dette slik:

"Han har opptrådt skattemessig korrekt på alle måter. Dette viser papirer som min advokat nå har mottatt fra estiske skattemyndigheter. De utbetalinger B har fått fra Å skriver seg fra kommersielle avtaler gjennom landslagsspill via sin opprinnelige klubb XX.

Gjennom agenten – som han ikke har avtale med – har B ikke mottatt penger overhodet ... For i denne saken er det nemlig to separate avtaler; en mellom B og X og en mellom X og agentselskapet."

(85) B er senere straffedømt for forholdet.

(86) I stevningen i saken her bestrides at det er noen sammenheng mellom Cs ansettelsesforhold og avtalen mellom X og Sport Invest GmbH.

(87) I ankemotpartens skriftlige forklaring som er fremlagt for Høyesterett, understrekes det at det ikke i hans ledertid ble foretatt noen utbetaling i henhold til den tilleggsavtale med Sport & Net Grupp som ble inngått i 2007, og som var undertegnet av ankemotparten på vegne av X. Det følger da også av den fremlagte avtale at første utbetaling skulle skje den 10. januar 2008. Ankemotparten sier i sin forklaring ikke noe om utbetalinger i hans periode som leder i X i henhold til de da gjeldende avtaler.

(88) Aftenposten trykket beskyldningene mot A selv om han ikke var gitt anledning til imøtegåelse eller korreksjon av faktiske forhold. Dette er som nevnt utvilsomt et moment ved rettsstridsvurderingen. Ankemotparten har imidlertid også gjort gjeldende at det må legges til grunn at avisen heller ikke gjorde noe forsøk på å oppnå kontakt med A forut for publisering. Det er etter mitt syn ikke noe grunnlag for å sette til side de forklaringer som er gitt om forsøkene på å oppnå kontakt. De to journalistene som fra Aftenpostens side var involvert i dette har forklart seg konsistent og sammenfallende om hva som ble gjort. At det ble gjort forsøk på å oppnå kontakt, synes lenge ikke å ha blitt bestridt av ankemotparten, og også Pressens Faglige Utvalg bygget på dette uten at det i det hele problematiseres. Det er dessuten et moment av vekt at også andre presseorgan opplyste at det forgjeves var søkt å oppnå kontakt med ankemotparten i det aktuelle tidsrom.

- (89) Det er også et vesentlig element i rettsstridsvurderingen at ankemotpartens syn ble publisert på nettet allerede samme dag som artikkelen var trykket i papirutgaven. Samtidig ble også artikkelen fra avisutgaven modifisert slik at det ikke lenger ble hevdet at A var den som på vegne av X hadde inngått de aktuelle avtalene. As imøtegåelse ble også trykket i morgenavisen den påfølgende dag, og avisens egen sammenfatning av saken ble gitt en slik form at det ikke lenger ble hevdet at avtalene var inngått av ankemotparten.
- (90) På bakgrunn av de øvrige omstendigheter av relevans for rettsstridsvurderingen, måtte publiseringen av As imøtegåelse og de korreksjoner Aftenposten foretok meget snart etter den opprinnelige publisering, som utgangspunkt være tilstrekkelig til at den opprinnelige publisering ikke kan anses rettsstridig.
- (91) Ankemotparten har imidlertid under prosedyren for Høyesterett gjort gjeldende at publisering av imøtegåelse og modifikasjon av den fremsatte beskyldning ikke kan ha betydning for rettsstridsvurderingen når Aftenposten valgte å undergrave beriktigelsen ved å opprettholde beskyldningene i uttalelser til andre presseorganer. Det er i denne sammenheng vist til redaktør Gs uttalelser til VG og til uttalelser i et intervju med NRK Østlandssendingen der han uttalte at avisen hadde bevismessig dekning for sitt syn, og at avisen ikke hadde noe å korrigere.
- (92) Ankemotpartens anførsel kan umiddelbart synes å ha gode grunner for seg. En arbeidsgiver svarer som utgangspunkt for de feil ansatte begår, og for den krenkede vil det, i hvert fall et stykke på vei, fremstå som likegyldig om den som har fremsatt beskyldningen undergraver en beriktigelse i egen avis eller ved uttalelser til andre presseorganer.
- (93) Det alminnelige arbeidsgiveransvar omfatter imidlertid ikke krav på oppreisning, jf. skadeserstatningsloven § 2-1, og det særlige ansvar for utgiver som følger av lovens § 3-6 andre ledd, er begrunnet nettopp i utgivers særlige ansvar for det som publiseres. Da regelen om utgivers ansvar ble lovfestet i 1939, skjedde dette på grunnlag av et mindretallsforslag i Straffelovkomiteen av 1934 innstilling om lovbestemmelser om ærekrenkelser. Mindretallsforslaget ble ikke fulgt opp i proposisjonen, men justiskomiteen fant mindretallets begrunnelse for forslaget så overbevisende at lovforslaget ble fulgt opp av komiteen, jf. Innst. O. III. (1939) side 25. Fra Straffelovkomiteens mindretalls begrunnelse viser jeg særlig til to uttalelser som viser den særlige begrunnelse for ansvaret, jf. Innstillingen side 27:
- "Erstatning og oppreisning bør være bladeierens driftsherrisiko, 'som pålegges ham av det samfund der tillater ham å inntjene en betydelig driftsherrevinst, direkte eller indirekte gjennom en masseutbredelse, der kan virke skjebnesvangert både til godt eller ondt.' ...**
- Ledes bladforetagendet samvittighetsfullt, vil det heller ikke være vanskelig å holde borte fra avisen straffbare ærekrenkelser."**
- (94) Lovhistorien gjør det da ikke ubetenkelig å legge vekt på ansattes uttalelser som ikke er kommet til uttrykk i det presseorgan utgiver er ansvarlig for, men jeg går likevel ikke nærmere inn på dette. Slik saken ellers ligger an, er det ikke nødvendig å ta stilling til det prinsipielle spørsmål om under hvilke omstendigheter en korreksjon foretatt i egen avis,

eventuelt kan undergraves ved at ansatte i utgiverselskapet uttaler seg til andre presseorgan.

- (95) I saken her må det for det første være på det rene at redaktør Gs uttalelser knytter seg til beskyldningen i den avdempede form denne fikk etter at avisens egen fremstilling var modifisert, og As imøtegåelse var publisert på fremtredende plass.
- (96) Dernest kan det etter mitt syn ikke sees bort fra at Gs uttalelser fremkom i tilknytning til at han ble konfrontert med at A bebudet søksmål mot avisen. Dette brakte G i en forsvarsposisjon der hans siktemål ikke var å undergrave den korreksjon som var gjort, men å forberede et forsvar mot det søksmål som ble bebudet.
- (97) Jeg tilføyer at også ankemotparten lenge synes å ha oppfattet disse uttalelsene på samme måte. Det synspunktet som ble gjort gjeldende under prosedyren for Høyesterett, var ikke fremme under behandlingen av saken i de tidligere instanser. For tingretten ble det bebudet avspilling av radiointervjuet med redaktør G, men dette ble frafalt. G var av saksøkeren også oppgitt som vitne, men ble frafalt. Synspunktet ble heller ikke gjort gjeldende i anken til Høyesterett, og da uttalelsene til VG og lydklipp fra intervjuet med Østlandssendingen ble fremlagt for Høyesterett ved ankemotpartens prosesskrift 28. april i år, ble det uttrykkelig fremhevet at det ikke i tilknytning til dokumentfremleggelsen ble fremmet nye anførsler eller andre forhold som endret sakens karakter.
- (98) Ved rettsstridsvurderingen må det også vektlegges i hvilken form beskyldningene er fremsatt. At de reservasjoner som måtte være tatt ikke er tilstrekkelige til at det ikke kan anses fremsatt en beskyldning, kan ikke ekskludere de reservasjoner som faktisk er tatt. Det er av betydning at beskyldningen er fremsatt i en noe forbeholden form. Det heter allerede i overskriften at det *kan* komme flere saker som B-saken. Det konkluderes heller ikke endelig med at C-saken er sammenlignbar med B-saken. I stedet heter det at avtalen med Sport Invest GmbH "umiddelbart kan minne veldig om B-kontrakten". Likheten understrekes senere i artikkelen, men det fremkommer også at avtalen ikke er vurdert av skattemyndighetene, og det er med uthevet skrift tatt inn at A ikke hadde fått anledning til å kommentere innholdet i artikkelen.
- (99) Jeg er etter dette kommet til at Aftenpostens udokumenterte beskyldning om at A var den som inngikk C-avtalene på vegne av X, ikke er rettsstridig.
- (100) Anken har ført frem, men sakskostnader bør etter mitt syn ikke tilkjennes. Utgangspunktet for tvisten er at Aftenposten trykket en beskyldning mot ankemotparten som rammes av straffeloven § 247, og Aftenposten ble funnet å ha brutt god presseskikk. Det er lite praksis som klargjør rettsstridsreservasjonens rekkevidde i et tilfelle som dette, og ankemotparten hadde rimelig grunn til å bringe saken inn for domstolene.
- (101) Jeg stemmer for denne

DOM :

1. Aftenposten frifinnes.
2. Sakskostnader tilkjennes ikke for noen instans.

- (102) Dommer **Bergsjø**: Jeg har et annet syn på rettsstridsspørsmålet og har kommet til at anken må forkastes.
- (103) Jeg slutter meg til førstvoterendes redegjørelse for de rettslige utgangspunktene, men finner det praktisk kort å oppsummere disse.
- (104) Når en ærekrenkelse er skjedd i trykt skrift, kan eier eller utgiver etter skadeserstatningsloven § 3-6 på nærmere angitte vilkår pålegges å betale slik oppreisning som retten finner rimelig. Vilåret om at noen må ha krenket en annens ære, innebærer at gjerningsbeskrivelsen i straffeloven § 246 eller § 247 må være oppfylt. I denne saken er § 247 det aktuelle grunnlaget. Som uttalt i Rt. 2014 side 1170 (kirurgidommen) avsnitt 87, er det sikker rett at et vilkår om rettsstrid må innfortolkes i bestemmelsen.
- (105) Forholdet til Den europeiske menneskerettskonvensjon – EMK – artikkel 8 og artikkel 10 vurderes i ærekrenkelsessaker som et ledd i rettsstridsvurderingen. Rettighetene etter de to bestemmelsene må balanseres mot hverandre, jf. Rt. 2014 side 152 (ambulansesjåførdommen) avsnitt 103 og EMDs storkammerdom i saken Axel Springer AG mot Tyskland, 7. februar 2012, avsnitt 84. Som førstvoterende også har vært inne på, har EMD i dommen Armellini med flere mot Østerrike 16. april 2015 avsnitt 42 presisert at utfallet av vurderingen må bli den samme uavhengig av om saken bringes inn av presseorganet under artikkel 10 eller av den som føler seg krenket under artikkel 8. Rettighetene fortjener "equal respect".
- (106) En ærekrenkelsessak reiser tre hovedspørsmål, jf. kirurgidommen avsnitt 90. Utsagnet må først tolkes for å bringe meningsinnholdet på det rene. Det må så tas stilling til om dette rammes av gjerningsbeskrivelsen i straffeloven § 247, og til slutt om utsagnet er rettsstridig.
- (107) Førstvoterende har redegjort utfyllende for hvilke utsagn som må *tolkes* i denne saken. Vurderingen knytter seg særlig til innholdet i følgende uttalelse lest i sammenheng med deknningen for øvrig:
- "En av de siste tingene han gjorde som X-ansatt var å inngå en avtale som umiddelbart kan minne veldig om B-kontrakten."**
- (108) Lagmannsretten har lagt til grunn at utsagnet lest i sin kontekst måtte forstås slik at A "i alle fall hadde tilrettelagt for grov skatteunndragelse". For Høyesterett har Aftenposten ikke bestridt at formuleringen "i den konteksten den ble fremsatt i, objektivt sett utgjør en ærekrenkende beskyldning om at A har medvirket til å tilrettelegge for skatteunndragelse (gjennom en avtale som kamuflerer det som reelt sett er en del av lønnen til en utenlandsk spiller, som betaling for talentspeiding til et sveitsisk selskap)". Meningsinnholdet er dermed isolert sett klarlagt, men det forhindrer ikke at utsagnet må settes inn i sin sammenheng og vurderes på den bakgrunn. Dette kommer jeg tilbake til. Avisen har videre erkjent at det ikke kan føres bevis for at A faktisk inngikk den aktuelle avtalen eller medvirket til dette. Jeg legger dette til grunn i min videre drøftelse.
- (109) Det er heller ikke omtvistet at utsagnet *rammes av gjerningsinnholdet i straffeloven § 247*. Avgjørende for saken blir dermed rettsstridsvurderingen.
- (110) Som førstvoterende fremhever, må *rettsstridsspørsmålet* avgjøres etter en bred vurdering, jf. blant annet kirurgidommen avsnitt 101. Jeg er enig i at Rt. 2003 side 928 Tønsbergs

Blad avsnitt 44 fortsatt må anses å gi en dekkende sammenfatning av de relevante vurderingskriteriene. Det er henvist til dette avsnittet både i ambulansesjåførdommen avsnitt 104 og kirurgidommen avsnitt 101. Tilsvarende kan jeg slutte meg til hans syn når han uttaler at Høyesteretts praksis samsvarer med EMDs – også når de nyeste dommene fra EMD tas i betraktning. Førstvoterende har vist til dommen 14. oktober 2014 i saken Stankiewicz med flere mot Polen. Jeg finner for min del grunn til å fremheve også storkammerdommen 7. februar 2012 i saken Axel Springer AG mot Tyskland, avsnittene 89–95. Videre viser jeg til EMDs dom i saken Armellini med flere mot Østerrike. Her gjentar domstolen i avsnitt 39 at journalister må opptre "in accordance with the ethics of journalism". I avsnitt 41 heter det:

"While enjoying the protection afforded by the Convention, journalists must, when exercising their duties, abide by the principles of responsible journalism, namely to act in good faith, provide accurate and reliable information, objectively reflect the opinions of those involved in a public debate, and refrain from pure sensationalism..."

- (111) Med utgangspunkt i disse kriteriene går jeg så konkret inn på rettsstridsvurderingen i denne saken. Min uenighet med førstvoterende knytter seg særlig til vektingen av enkelte av de relevante momentene. Jeg finner det likevel hensiktsmessig å gi en samlet fremstilling av mitt syn på rettsstridsspørsmålet.
- (112) Jeg er enig med førstvoterende i at den aktuelle artikkelen i Aftenposten åpenbart hadde *stor allmenn interesse*, fordi den gjaldt penger i idretten. Det offentlige bidrar med betydelige midler til idretten, samtidig som næringslivet støtter klubber, landslag og enkeltutøvere gjennom sponsing. Også privatpersoner gir vesentlige bidrag gjennom frivillig innsats. Av denne grunn er det viktig å sette lys på økonomiforvaltningen i idrettens sammenslutninger og organer, ikke minst hvis det kan være tale om økonomisk kriminalitet. Kritikkverdige forhold må komme til allmennhetens kunnskap.
- (113) Det hadde også allmenn interesse å koble A til saken, om enn ikke i samme grad. Her viser jeg til at han var en profilert idrettsleder. Videre har det i denne sammenhengen en viss betydning at han i 2008 ble domfelt i den såkalte D-saken, at han hadde en rolle i den såkalte Æ-saken, og at han ble pågrepet i B-saken dagen før artikkelen om C-saken sto på trykk.
- (114) Jeg er også enig i at avisens dekning av C-saken med dette ligger i kjernen for hva som er vernet av ytringsfriheten, se kirurgidommen avsnitt 102 og ambulansesjåførdommen avsnitt 106. Begge steder er det med henvisning til EMDs storkammerdom i saken Bladet Tromsø med flere mot Norge, 20. mai 1999, avsnitt 59 vist til betydningen av at pressen ikke pålegges unødige skranker i sin rolle som "public watchdog". Utgangspunktet må være at inngrep mot ytringsfriheten på dette området krever sterke grunner, jf. avsnitt 107 i ambulansesjåførdommen med videre henvisning til EMDs dom 2. mai 2000 i saken Bergens Tidende med flere mot Norge avsnitt 48.
- (115) Aftenposten har i artikkelen slått fast at A inngikk en avtale "som umiddelbart kan minne veldig om B-kontrakten". Når utsagnet ses i sammenheng med oppslaget samme dag om B-saken, er dette en "*faktapåstand*" om at A har medvirket til skatteunndragelse. Ved slike konkrete og presise beskyldninger skjerpes kravene til faktisk belegg, se kirurgidommen avsnitt 105 og ambulansesjåførdommen avsnitt 111 og 112. På dette punktet finner jeg støtte også i EMDs dom i saken Lavric mot Romania 14. januar 2014 avsnitt 39 med videre henvisninger. Også det forhold at det er tale om en *egenfremsettelse*

av påstander, bidrar til at kravet til faktisk belegg skjerpes, jf. avsnitt 107 i kirurgidommen.

(116) I artikkelen har Aftenposten beskyldt A for skatteunndragelse av et betydelig beløp. Jeg vektlegger dette noe annerledes enn førstvoterende. Slik jeg ser det, er det tale om en *alvorlig anklage* om et straffbart forhold. Skattesvik straffes etter ligningsloven § 12-1 nr. 2 med bøter eller fengsel inntil to år, mens grovt skattesvik har en strafferamme på seks års fengsel, jf. § 12-2 nr. 1. Førstvoterende har på dette punktet trukket inn ankemotpartens tilknytning til sakskomplekset for øvrig. Jeg er ikke uenig i at det i rettsstridsvurderingen har en viss vekt at det er tale om en merbelastning, noe jeg kommer tilbake til. Det er et faktum at A var siktet i B-saken. For øvrig finner jeg ikke holdepunkter i lagmannsrettens dom for å uttale meg om As mulige befatning med den saken, men konstaterer at siktelsen mot ham ble henlagt.

(117) De alvorlige beskyldningene er rettet mot *en navngitt person*. Samlet sett bidrar dette til å skjerpe kravene til faktisk grunnlag for påstandene. Her viser jeg til kirurgidommen avsnitt 104 med videre henvisninger til EMDs dommer i sakene Bjørk mot Island 10. juli 2012 og Selistö mot Finland 16. november 2004. På dette punktet fremhever jeg også EMDs dom i saken Armellini med flere mot Østerrike, som gjaldt beskyldninger om kampfiksing rettet mot tre fotballspillere. I avsnitt 46 uttaler EMD:

"These accusations were extremely serious, and given that the accusations were concrete, detailed and addressed to persons named in the article, the Court considers that they should have had a solid factual basis."

(118) A har vært en offentlig person – han har oppsøkt media og brukt media i sine forskjellige roller innen idretten. Pressens kritikk må likevel bygge på et tilstrekkelig faktisk grunnlag også i et slikt tilfelle, se kirurgidommen avsnitt 106, Lavric mot Romania avsnitt 42 og Jalbã mot Romania 18. februar 2014 avsnitt 38. Dette må etter mitt syn gjelde tilsvarende hvor straffbare forhold og andre uheldige episoder – som i saken her – er medvirkende til at personen har blitt offentlig. Slike personer må som andre ha rett til vern om sitt privatliv.

(119) Med dette som bakgrunn går jeg over til å vurdere det *faktiske grunnlaget* for Aftenpostens beskyldninger. Her nevner jeg først at avisen opplyser å ha bygd på anonyme kilder. Som lagmannsretten påpeker, og som også førstvoterende er inne på, må dette likestilles med fremsettelse av påstander uten kildeangivelse, se Rt. 2003 side 928 Tønsbergs Blad avsnitt 43 med videre henvisning til artikkel 86 i EMDs dom 7. mai 2002 i saken McVicar mot Storbritannia. I Høyesteretts dom avsnitt 47 utdyper førstvoterende betydningen av dette slik:

"Selv om bruk av anonyme kilder er et anerkjent virkemiddel i moderne journalistikk, vil kravet til aktsomhet skjerpes ved slik kildebruk. Det må videre i en slik situasjon i betydelig grad være avisens risiko om de faktiske opplysninger som bringes, viser seg å være usanne."

(120) Aftenposten hadde videre den aktuelle fakturaen, som det var trykket en faksimile av. A var oppført som referanse, noe som peker i retning av at han på en eller annen måte var involvert. I utgangspunktet har det formodningen for seg at den som er oppført som referanse i en faktura, også er den som kjenner grunnlaget for kravet. Avisen kunne

sammenligne med en tilsvarende faktura i B-saken og hadde dermed et grunnlag for å trekke en parallell mellom sakene.

- (121) Men fakturaen ga ikke i seg selv holdepunkter for å slå fast at A hadde inngått kontrakten med C. Han kunne være oppført fordi han var ansatt som daglig leder og dermed hadde de nødvendige fullmakter. Det forelå videre opplysninger som kunne tilsi at andre i X var ansvarlige. Aftenposten var kjent med at A hadde vært sykmeldt siden 14. oktober 2007, mens C først ble X-spiller i overgangsvinduet som åpnet 1. januar 2008. Selv om Norges Fotballforbunds overgangsreglement § 15-1 bokstav c synes å åpne for inngåelse av kontrakt med en spiller også utenfor overgangsvinduene hvis den tidligere kontrakten er i ferd med å løpe ut, burde Aftenposten tatt sykmeldingen i betraktning. E var konstituert som daglig leder i As fravær, og F fungerte i rollen som sportslig leder. Dermed måtte det fremstå som nærliggende at en av disse kunne være ansvarlig for kontraktsinngåelsen. Det var E som signerte på fakturaen, ikke A, og dette var Aftenposten kjent med.
- (122) Avisen har også gjort et poeng ut av at A sommeren 2007 skal ha uttalt til en svensk avis at C var en "personlig favoritt". En slik uttalelse kan etter mitt syn ikke tjene som faktisk grunnlag for beskyldninger om skatteunndragelse.
- (123) Jeg er enig med førstvoterende i at opplysninger om As befatning med D-saken, Æ-saken og B-saken ikke kan tillegges vekt ved vurderingen av det faktiske grunnlaget for beskyldningene om skatteunndragelse i C-saken. Det at en person har vært involvert i straffbare og andre kritikkverdige forhold, er ikke ensbetydende med at han også er ansvarlig når andre tilsvarende forhold dukker opp. Som jeg allerede har vært inne på, har også personer med et "rulleblad" krav på vern av sitt privatliv etter EMK artikkel 8. Samlet sett er det mitt syn at Aftenposten hadde et spinkelt grunnlag for sine beskyldninger.
- (124) De tidligere sakene har imidlertid betydning i den samlede vurderingen av om Aftenposten har opptrådt *profesjonelt, redelig og i god tro*. Aftenposten hadde utvilsomt faktisk belegg for å knytte A til D-saken og Æ-saken. Det var videre et faktum at A var siktet og pågrepet i B-saken. Omtalen av disse sakene samme dag ga et bilde av A som må ha vært en belastning for ham. Men det var altså noe han måtte finne seg i, fordi opplysningene var basert på et korrekt faktum. Artikkelen om C-saken skapte på denne måten bare en *merbelastning*, og det er i dette lyset Aftenpostens dekning av saken må vurderes.
- (125) Ved vurderingen av Aftenpostens opptreden har det etter mitt syn betydelig vekt at avisen ikke var i kontakt med A før artikkelen ble publisert. En slik mangel på kontradiksjon må veie tungt, se Rt. 2003 side 1190 avsnitt 81. Lagmannsretten har ikke tatt stilling til om Aftenposten *forsøkte* å kontakte A før trykkingen. Som førstvoterende mener jeg at det alt i alt er mest sannsynlig at avisen prøvde å få tak i ham over telefon. Her viser jeg særlig til at Pressens Faglige Utvalg – PFU – synes å ha lagt dette til grunn som uomtvistet.
- (126) Det betyr likevel ikke at avisen har "conducted a reasonable amount of research", se EMDs dom i saken Stankiewicz med flere mot Polen 14. oktober 2014 avsnitt 63. På dette punktet fremhever jeg først at Aftenposten etter eget utsagn bare ringte A et fåtall ganger over en svært begrenset periode – angivelig en times tid. Dette skjedde på en dag da Aftenposten visste at A var pågrepet, og dermed at han ikke nødvendigvis hadde telefon tilgjengelig. Avisen forsøkte heller ikke å få kontakt med andre i ledelsen i X for å få

bekreftet eller avkreftet sine mistanker. Hva som eventuelt ville kommet ut av slike henvendelser, er etter mitt syn av mindre interesse i en vurdering av Aftenpostens profesjonalitet, redelighet og gode tro i forbindelse med publiseringen. Etter mitt syn kan det rettes bebreidelser mot avisen for at den ikke gjorde mer for å få klarlagt faktum før artikkelen ble trykket.

- (127) I helhetsvurderingen ser jeg også hen til at Aftenposten er felt i PFU for sin dekning av saken. Her minner jeg om EMDs dom i saken Armellini med flere mot Østerrike, hvor EMD i avsnitt 39 presiserer at journalister må opptre i tråd med "the ethics of journalism". Noe tungtveiende argument er dette likevel ikke – vurderingstemaene er forskjellige, og domstolene må selvfølgelig foreta selvstendige vurderinger.
- (128) Jeg har forståelse for at Aftenposten ville ha artikkelen på trykk raskt, ikke minst fordi den hadde sammenheng med pågripelsene i B-saken. På dette punktet viser jeg til EMDs dom 14. juni 2011 i saken Aquilina med flere mot Malta avsnitt 50, hvor domstolen uttaler:
- "...especially since news is a perishable commodity and to delay its publication, even for a short period, may well deprive it of all its value and interest... ."**
- (129) Dette kan likevel ikke rettferdiggjøre avisens handlemåte. Den allmenne interessen var først og fremst knyttet til at representanter for X kunne være involvert i et nytt tilfelle av skatteunndragelse. Det hadde Aftenposten dekning for å skrive om, og det kunne vært publisert uten å krenke noens rettigheter etter EMK artikkel 8. Som jeg allerede har vært inne på, hadde det også offentlig interesse å knytte A til saken. Men også den interessen kunne avisen ivaretatt ved publisering samme dag uten å si at A hadde inngått kontrakten og dermed beskyldt ham for skatteunndragelse. Artikkelen kunne nøkternt redegjort for faktum, nemlig at A var oppført som referanse på fakturaen. Ingen allmenne hensyn eller andre tungtveiende grunner tilsa at Aftenposten skulle rette konkrete beskyldninger om skatteunndragelse mot A. For meg har dette stor vekt.
- (130) Førstvoterende har i sin vurdering trukket inn As uttalelser i ettertid og hans manglende vilje til å avklare de faktiske forhold. Jeg finner for min del ikke grunn til å legge vekt på hans uttalelser i B-saken i rettsstridsvurderingen i saken her.
- (131) Før jeg går over til betydningen av Aftenpostens etterfølgende handlemåte, er min foreløpige konklusjon på denne bakgrunn at avisen ikke har opptrådt med den nødvendige profesjonalitet, redelighet og gode tro. Den opprinnelige dekningen av saken var ikke tilstrekkelig balansert. Ved å slå fast at A hadde inngått kontrakten, har avisen etter mitt syn ikke i nødvendig grad avstått fra "pure sensationalism", se EMDs dom i saken Armellini med flere mot Østerrike avsnitt 41.
- (132) I rettsstridsvurderingen må imidlertid Aftenpostens samlede opptreden vurderes. Det innebærer at også avisens *etterfølgende handlemåte* må tas i betraktning, noe jeg nå går over til.
- (133) Aftenposten lot A komme med sin versjon av saken allerede i nettutgaven samme kveld som den omstridte artikkelen ble publisert. Tilsvarende kom han til orde på en relativt fremtredende plass i avisens morgenutgave dagen etterpå. Under overskriften "Dette er saken" ga avisen da også en mer balansert fremstilling enn dagen før. I så måte skjedde det en korrigerings, men på en mindre fremtredende måte. At A så raskt fikk anledning til

å ta til motmæle, er utvilsomt et argument av tyngde til Aftenpostens fordel. Jeg bemerker likevel at det her først og fremst er tale om en imøtegåelse fra As side, i mindre grad om en uttrykkelig korrigering. Noen beklagelse synes avisen ikke å ha kommet med. Det er en kjensgjerning at den opprinnelige nettartikkelen ble endret på et tidspunkt. Lagmannsretten har imidlertid ikke kommentert dette forholdet, og som førstvoterende påpeker, synes ikke spørsmålet å ha vært problematisert for tidligere instanser. Heller ikke jeg har da noe grunnlag for å ta stilling til når artikkelen ble rettet opp. Slik jeg ser det, ville Aftenpostens sak stått sterkere hvis det umiddelbart hadde kommet en klarere og mer fremtredende korrigering.

- (134) Jeg ser det slik at etterfølgende uttalelser fra nyhetsredaktør G også kommer inn med tyngde i rettsstridsvurderingen. G uttalte seg for det første til NRK Z 16. desember 2011. Her uttalte han at avisen "har dokumentert at han [A] har en rolle i denne saken". G ble videre intervjuet i VG 17. desember 2011. I VGs artikkel fremgår at G avviste at Aftenpostens artikkel om C-saken var "feil". Videre siteres G på følgende uttalelser:

"Det vi har gjort, er å påpeke at han hadde en sentral rolle i inngåelsen av denne avtalen.

...

Vi har aldri påstått at han har signert denne avtalen. Men han var sentral i inngåelsen, det har vi gode kilder på, det står vi ved, ..."

- (135) Aftenposten har ikke bestridt at nyhetsredaktøren har uttalt seg slik VG hevder. Dette er etter mitt syn langt på vei en gjentakelse av beskyldningene i den opprinnelige artikkelen 14. desember 2011. Poenget er ikke at uttalelsene danner et selvstendig grunnlag for oppreisning etter § 3-6. Som jeg har vært inne på, må det i en rettsstridsvurdering ha betydelig vekt om avisen raskt og presist korrigerer de uriktige beskyldningene. Uttalelsene fra Aftenpostens nyhetsredaktør må vurderes i den sammenheng. Når disse tas i betraktning, har Aftenposten etter mitt syn ikke innen rimelig tid og på adekvat måte korrigert beskyldningene. Tvert om har avisen undergravd As imøtegåelse etter at den ble trykket. Jeg ser det slik at Aftenposten har blitt gitt anledning til å korrigere, men ikke benyttet den. For meg får dette avgjørende vekt i den samlede vurderingen av om avisen har opptrådt profesjonelt, redelig og i god tro. Jeg viser på dette punkt til EMDs dom 15. november 2011 i saken Semik-Orzech mot Polen avsnitt 61, hvor domstolen har lagt vekt på følgende:

"Furthermore, the Court notes that the advocate requested the newspaper to publish a rectification in respect of the article published on 17 December 2002 and submitted to the newspaper a detailed explanation of the relevant facts... The newspaper refused to publish the rectification. Instead, on 21 December 2002 the advocate's letter was published with the applicant's comment, essentially reiterating the allegations of negligence. Hence, the applicant was given an opportunity of rectifying the errors concerning the events of 9 December 2002, but failed to do so."

- (136) Aftenposten har etter dette hatt et beskjedent faktisk grunnlag for sine beskyldninger, og A fikk ikke uttale seg før artikkelen ble publisert. Ingen tungtveiende allmenne hensyn tilsa at artikkelen ble utformet som konkrete beskyldninger om straffbare forhold begått av ham. Avisen har hatt mulighet til å korrigere, men har ikke gjort dette på en tilfredsstillende måte. Tvert om har avisens nyhetsredaktør gjentatt beskyldningene etter at As imøtegåelse var trykket. Disse momentene må etter mitt syn veie så vidt tungt i helhetsvurderingen at jeg har kommet til at Aftenpostens beskyldninger var rettsstridige

ærekrenkelser. Anken må dermed forkastes så langt gjelder realiteten. Da jeg etter rådslagningen vet at jeg er i mindretall, går jeg ikke inn på den særskilte anken over lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse.

- (137) Dommer **Normann:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med annenvoterende, dommer Bergsjø.
- (138) Dommar **Utgård:** Eg er i det hovudsaklege og i resultatet einig med førstvoterande, dommar Endresen.
- (139) Justitiarius **Schei:** Likeså.
- (140) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Aftenposten frifinnes.
2. Sakskostnader tilkjennes ikke for noen instans.

Riktig utskrift bekreftes: